

U PET GODINA RASPROSTRANJENOST PORASLA ZA

ZNANSTVENA POTVRDA RASTA BROJNOSTI POPULACIJE ČAGLJA U HRVATSKOJ

Tijekom 20. stoljeća krenula je značajna ekspanzija vrste jugoistočno duž Balkana te uz rijeku Dunav, da bi se danas prisutnost čaglja u Europi protezala zapadno sve do Švicarske i istočno sve do Estonije, uz očekivani nastavak ekspanzije

Napisali: Tomislav Gomerčić, Hrvoje Bezmalinović i Mađa Sindičić, Veterinarski fakultet Sveučilišta u Zagrebu

Velika sposobnost prilagodbe na različite izvore hrane i vremenske uvjete omogućila je čaglju (*Canis aureus*) život na različitim tipovima staništa (pustinje, otoci, velike nadmorske visine), što je jedan od najvažnijih čimbenika koji omogućavaju široku rasprostranjenost i relativno brzo širenje te vrste. Tradicionalno je u Europi čagalj nastanjivao jugoistočne dijelove, no tijekom 20. stoljeća krenula

je značajna ekspanzija vrste jugoistočno duž Balkana te uz rijeku Dunav. Danas se čagalj u Europi proteže zapadno sve do Švicarske i istočno sve do Estonije, uz očekivani nastavak ekspanzije. Sličnu situaciju nalazimo i u Hrvatskoj. Tradicionalno je čagalj bio prisutan na samom jugu Hrvatske, dok je tijekom posljednjeg desetljeća uočen trend povećanja populacije u kontinentalnoj Hrvatskoj i širenje na sjever. Istraživanja iz područja populacijske genetike potvrdila su da

čagljevi iz Dalmacije i oni s kontinenta nisu genetski povezani te kako je kontinentalni dio Hrvatske naseljen migrantima iz Bugarske, Rumunjske i Srbije.

POGODNO STANIŠTE UVJETUJE DALJNJE ŠIRENJE

Na temelju podataka iz Središnje lovne evidencije (SLE) Ministarstva poljoprivrede o smrtnosti čaglja u razdoblju od 2007. do 2010. godine, Selanec i sur. (2012) prvi su put analizirali rasprostranjenost čaglja u Hrvatskoj.

Istraživanje je pokazalo da je tada čagalj bio teritorijalan na 3477 km² (6,3 % kopnene Hrvatske), a povremeno prisutan na 6549,72 km² (11,88 % teritorija). Prediktivni model rasprostranjenosti čaglja pokazao je značajan utjecaj nadmorskih visina na rasprostranjenost vrste te da čagalj u Hrvatskoj preferira nizinska područja, otvorena staništa i šikare, dok izbjegava planinska područja s jakim i dugim zimama (Selanec, 2012). Istraživanje korištenja staništa provede-

GOTOVO ŠEST POSTO, A SMRTNOST ZA 27 POSTO

Najgušća smrtnost prijavljena je u južnoj i sjevernoj Dalmaciji, Dalmatinskoj zagori te južnoj Istri, a najgušću smrtnost među kontinentalnom populacijom nalazimo u području Lonjskog polja, Posavini, južnom dijelu Slavonije te sjeveroistočnoj Slavoniji, no značajnu gustoću smrtnosti populacije čagljeva bilježimo i na području Karlovačke županije, Turopolja i srednje Slavonije

no na Balkanskom pouotoku, koje je obuhvatilo i Hrvatsku, ukazalo je na to da je iseljavanje s ruralnih područja, koje je rezultiralo povećanim postotkom područja obraslih šikarom, pogodovalo širenju čaglja.

SMRTNOST PORASLA ZA 27,45 POSTO

Budući da je istraživanje iz 2012. godine pokazalo kako je više od 50 % kopnenog teritorija Republike Hrvatske pogodno za život čaglja, za očekivati je bilo daljnje

širenje područja rasprostranjenosti, što su potvrđivali i izvještaji lovačkih udruga. Stoga smo prikupili podatke o smrtnosti čaglja iz SLE-a za razdoblje od 2011. do 2015. godine te izračunali prosječnu gustoću izlučenja (odstrjel plus otpad) čaglja u svakom lovištu po četvornom kilometru.

Zbrojem površina svih lovišta koja su u promatranom razdoblju SLE-u prijavila smrtnost čaglja, utvrdili smo da je čagalj u 2015. godini bio prisutan na 20 156,53 km²,

odnosno na 35,62 % površine RH, što je rast od 5,62 % u odnosu na 2010. godinu. Gledajući apsolutne brojke, u 2010. godini zabilježeno je izlučenje 2262 jedinice čaglja, dok u 2015. godini ta brojka raste na 2883 jedinice, što znači da je u pet godina prijavljena smrtnost čaglja porasla za 27,45 %.

ČAGALJ JE 2015. BIO NA 35,62 % POVRŠINE RH

Najgušća smrtnost prijavljena je u južnoj (poluotok Pelješac i zaleđe Dubrov-

nika) i sjevernoj Dalmaciji (okolica Šibenika i Zadra), Dalmatinskoj zagori te južnoj Istri (okolica Pule i Medulina). Najgušću smrtnost među kontinentalnom populacijom nalazimo u području Lonjskog polja, Posavini, južnom dijelu Slavonije (Županja, Vrbanja) te sjeveroistočnoj Slavoniji (Osijek, Beli Manastir). Također, značajnu gustoću smrtnosti populacije čagljeva bilježimo na području Karlovačke županije, Turopolja i srednje Slavonije (Papuk).

Podaci o izlučenju (odstrjel i otpad) prijavljeni Središnjoj lovnoj evidenciji Uprave za lovstvo Ministarstva poljoprivrede trenutno su najbolji dostupni pokazatelj rasprostranjenosti i trenda populacije čaglja u Hrvatskoj s obzirom na to da nije uspostavljen nacionalni sustav praćenja populacije.

SLE - NAJBOLJI DOSTUPNI POKAZATELJ STANJA

Na temelju dostupnih podataka nismo u mogućnosti procijeniti brojnost populacije čaglja u Hrvatskoj, no možemo zaključiti da je prisutan njezin kontinuirani porast. Vidljiv je u povećanju prijavljene smrtnosti čaglja na područjima gdje je vrsta obitavala 2010. godine, poput središnje Dalmacije i Slavonije, a posebno u prijavi smrtnosti čagljeva na novim područjima - u Karlovačkoj, Bjelovarsko-bilogorskoj i Primorsko-goranskoj županiji (okolica Novog Vinodolskog). Zadarska, Dubrovačko-neretvanska i Šibensko-kninska županija i dalje su područja s najvećom prijavljenom smrtnosti, no s oprezom treba tumačiti jesu li to ujedno i područja s najvećom gustoćom populacije. Naime, broj odstrjeljenih jedinki nije nužno odraz brojnosti populacije, nego može biti posljedica povećanog lovnog napora zbog duge tradicije lova na čagljeve na tim područjima.

